ԵՐԱՊԱՏ

Պարբերական Լուրեր

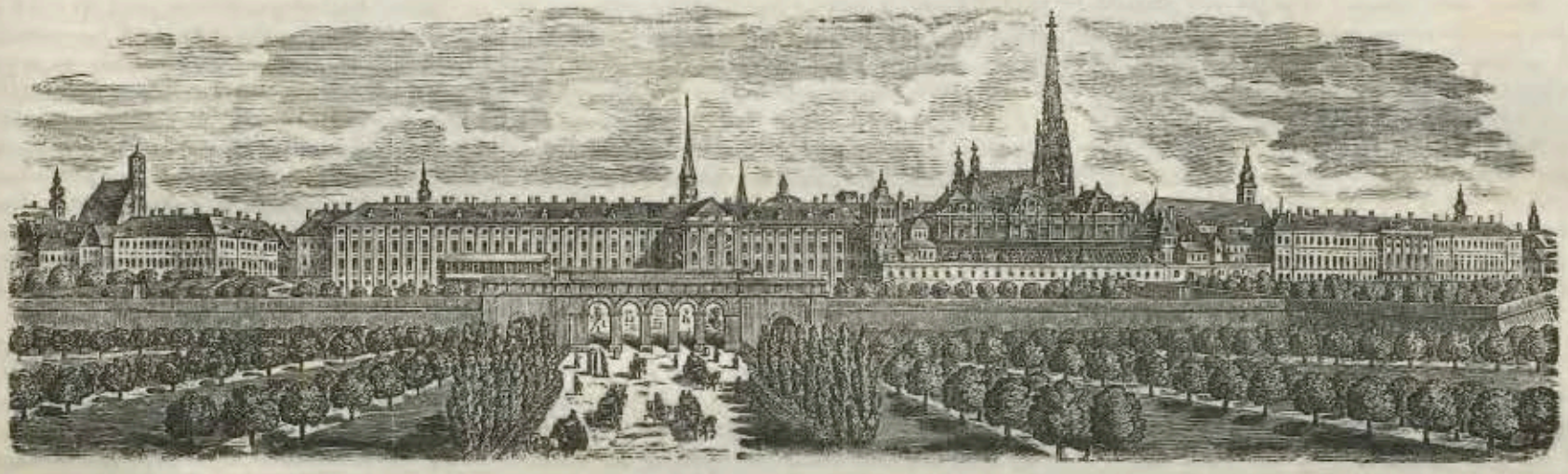

Թիւ 19 — **9 ՄԱՅԻՍԻ (27 ԱՊՐԻԼԻ)** — **1853**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ. Զօրահանդէս։ Մուստաֆա Էֆէնտի։

ԳԱԼԼԻԱ. Պայսրուհին։ Հեռագրական հաղորդութիւն։ Պ. Կիզոյին մեկ խօսքը։ Բանտարկութիւնք։ Սպանութեան մեքենայի մը հարուածը։ Արմէնիի գրաշարական ուսումնարանը։

ԱՆԳԼԻԱ. Խորհրդանշի խօսակցութիւնը։ Ռազմամթերքին գաղտնարանը։

ՊԵՐՍԻԱՆԻՔ. Պրուշի մէջ գաղտնիքներ մը։

ԲԵԼԳԻՈՆ. Յօրերը շատցնելու առաջարկութիւն։ Թագաւորին ճամբորդութիւնը։

ՀԱՅԱՆՏԱՆ. Ուղղափառ Դուիրապետութեան խնդիրը։

ՀԵԼՈՒԵՏԻԱ. Շինութեան ապատամբութիւն մը։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ. Դրամատեղանին կարգադրութիւնները։ Եգիպտոսի մէջ Անգլիացոց եղած շնորհները։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆԵՐ. ԱԶԻԶԵՍԻՆ ԱՔԵՆ. Վարդ Մամիկոնեան. Է։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԱՅԻՍԻ 8

ՄԻՆՏԱՖԱՆ. կայսրն ամսոյս 2ին քաղաքիս շրջակայքի դաշտերուն վրայ մեծ զօրահանդէս ըրաւ։ Ասիկայ իր միրաւորուելէն ետեւ առաջին զօրահանդէսն է՝ որ կ'ընէ, որուն այսչափ ուշանալուն պատճառն էր ոտներուն անհոգիութիւնը։ Ան հանդէսը շատ շքեղ եղաւ թէ զօրաց ու զօրավարաց բազմութեամբ եւ թէ կայսերական տան բոլոր ազգիզգօնուն ներկայացութեամբը։ Ներկայ էին նաեւ քանի մը օտար իշխաններ, որոնց մէջ էր Գարատաղի Դանիէլ իշխանն ալ, որն որ քանի մը օրէն վերադարձաքաղաքս կը գտնուի։

— Օսմանեան մեծափառ ինքնակալին օգնական Մուստաֆա Էֆէնտին, որն որ Նոյն վերհապետին կողմէն Աւարիայի վերհափառ կայսրը շնորհաւորելու եկած էր, ոտոյս 3ին ճամբայ նիրաւ իր տիրոջ դարձնելու։ Ան ամենուական ու կրթեալ պաշտօնեաներն իր ընտիր վարմունքովը մեծ պատիւ ըրաւ թէ իր տնձին եւ թէ ներկայացուցած տէրութեան։ Աստուքին գործոց պաշտօնեայ Պուլ կոմն իր եւ Օսմանեան տէրութեան դեսպանին պատուոյն մեծ խնջոյք մը տուաւ, որուն վրայ երկու վերհապետներուն կենաց համար գինի խմուեցաւ։ Նոյնին փոխարէն Օսմանեան տէրութեան դեսպան Ալիփ Էֆէնտին ալ փառաւոր ճաշ մ'ըրաւ, որուն բաց ի արտաքին գործոց պաշտօնէէն եւ ուրիշ պաշտօնէից՝ հրաւիրեալ էին նաեւ օտար տէրութեանց դեսպանք եւ քանի մը մեծամեծք։ Մուստաֆա Էֆէնտին քաղաքիս տեսնելու արժանի տեղերը պատրաստեցուց։ Իր այցելութիւնները պատուոյ նաեւ մեր վանքը եւ խիստ մեծ հաճութիւն յայտնելով՝ շատ անգամ կրկնեց որ ատանկ հիմնարկութիւնք մեծապէս օգտակար են թէ ազգին եւ թէ նոյն իսկ տէրութեան։

— Ամսոյս 3ին Օսմանեան տէրութեան դեսպան բարձրագոյնին, Ալիփ Էֆէնտին շքեղ խնջոյք մը տուաւ ի պատիւ վեհամատուն Եսիքլիին, որուն շատ մեծամեծք հրաւիրեալ էին։ Հրաւիրելոց մէջ էր նաեւ մեր Դերապատիւ Աբրահամը։

ԳԱԼԼԻԱ

ՄՈՆԻԹԷՈՐ իր Ապրիլի 1ին թերթին մէջ քանի մը պատրաստեր վերջ փաստիզի մէջ պատահած լոյսն պաշտօնական կերպով մը կուտայ ծանուցանելով՝ որ կայսրուհին՝ որն որ երկու ամսէ վեր յղի էր, քանի մը օր հիւանդութիւն քաշելէն հոս Ապրիլի 29ին իրիկունը թեւերի ծնունդ ունեցաւ։ Կայսրուհին՝ որուն կենացը համար մեկ քանի օր մեծ վախ եղաւ, հիմայ բարւոքման ալեկի է։ Թիւիլրիի մատնեկեղեցւոյ մը մէջ բարձրադոյն հրամանաւ պատարագներ ալ մատուցուեցան կայսրուհւոյն առողջութեան համար։ Պերնեայ որ սա գժբախտ դեպքին պատճառաւ հարկաւ ոխմոր ուշանոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն Գաղղիոյն զանազան կողմերն ընելու ճամբորդութիւնը, զոյն որ ուրիշ անգամներ ծանուցած էինք։

— Շատ հեղ Ի-Ինկիր կը ծանուցանէ մեծափառ կայսրուհւոյն զանազան բաղաքաց մէջ Լազարիստներու կարգին ըլլած մեծարհարտաս ընծայութիւնը։ Նաեւ 10,000 ֆրանկ պարգեւեց աղքատներու։ Երեքշաբթի երեկոյ բարեգործաց ընկերութեան ալ, որոնց գործքն է անոր ոտանաւորն ծերերը խնամել։

— Ի-Ինկիր կը յուսայնէ թէ Պր. Ցրուէն տր Լիւի արտաքին գործոց պաշտօնեան Բելգիայի ու Պրուշի դեսպաններուն հետ խօսակցելով՝ անցած տարուան Հոկտեմբերի 4ին իր ու Գերմանական-Աւստրիական հեռագրութեան ընկերութեան ամուսնիր Բելգիայի ու Պրուշի հետ որոշուած հեռագրական հաղորդութիւնը հաստատէ։ Ան հեռագրական հաղորդութիւնը նոյն երեք տէրութեանց մէջ Մայիսի 1ին սկսաւ գործադրուիլ, որով հաղորդեալ լուրերը խիստ ամուր գնով կը հասնին։

— Գաղղիոյի մէջ բարեգործներու տարեկան կամ սկզբնական ուսմունքը զարգացընելու համար գրուած ընկերութեան Ապրիլի 24ին նոյնին մէջ Պր. Կիզոյին իսօսած ճառը շատերուն մտադրութիւնն իրեն ձգեց, որպէս պատշաճ կը սեպենք յառաջ բերել հետեւեալ հատուածը։ «Մեծ շարժում մ'երբոր ու կ'նայ գաղղիական բարոյականի մէջ։ Եւ մինակ բարոյական երկրագոյն մէջ չէ որ երեւցեալը, հապա մեծ շարժում մ'ալ կարծուելիկ երկրագոյն մէջ կը տիրէ։ Ցեղաց թեթեւ ինչպէս անոր ժողովրդները նորէն բաղուելու սկսան, եւ թէ ինչպէս իր մեծամեծ հոգեւոր ընկերութիւնները նորէն կը բարձրանան ու կը տարածուին։ Կարծուելիկ երկրագոյն ազատ շարժումն այդչափ կասկածներն շատերը լուծան ու ինկան։ Իրեն մէջն ամէն կողմանէ կը տեսնուի հոգեւոր, գրական ու հմուտ մեծ գործունէութիւն մը ու նորէն գարձած է իրեն սաստիկ եռանդ ու ազդեցութիւն։ Ասոնք պատահական բաներ կամ պարապ նշաններ չեն։ Մեր ընկերութեան վիճակն ու կարողութիւններն ասոր մէջ բացայայտապէս երեւան կ'ելլեն։ 1848ին ընկերվարական խռովութեանց մէջ Գաղղիայի թէ կարուելիկ ու թէ բարեբարոյ մեծագոյն քրիստոնէական կրօնից բաղուելն ինկան, ըսելով թէ Աստուած կը կորսուինք։ աղատ գմեզ, քու գործունէութիւնդ ի գործ դիր, քու իշխանութիւնդ նորէն ձեռք առ։ ամէն պէտք է զանձն բրէ գմեզ աղատելու համար։ Իրաւամբ ասոր ապաշնչելը կ'ընէին, բայց բաւական չէ քրիստոնէութեան ապաչել որ փրկէ, հապա նոյնպէս անձամբ ալ նոյն վախճանաւ պէտք է աշխատիլ ու սգնել։ Բայց ան ճշմարիտ է թէ մինակ քրիստոնէութիւնը կրնայ գաղղիա ազատել»։

— Ապրիլի 27ին փարիզի մէջ նորէն 60 հոգի ալ բռնուեցան։ որոնց յանցանքն ան է նգիր։ որ անգղիական վաճառներու հետ մեքենայ քաղաքային գրուածներ ու յորդորագիրներ Գաղղիա անցուցած ու տարածած են։

— Գ--ղիի ոխ- Հովէ ըսուած լրագրիը Ռիսլ Յանէյրոյէն եկած նաւի մը մէջ գտնուած ապառամեան մեքենայի մը վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ կու տայ, բայց ճշմարիտն աս է որ Ռիսլի մէջ եղող Գաղղիական հիւպատոսը հապճեպով մը կարտաւորութեան խնցուց թէ յիշեալ նաւին մէջ ապառամեան մեքենայ մը կայ։ Գերմանացի վաճառական մը աս մեքենան Գաղղիա բերաւ։ Ինչ հաճար նոյն վաճառականն ու իր կինը բռնուեցան, բայց վաճառականը յուսցաց թէ իր մեքենան ապառամեան մեքենայ չէ, հապա անմեղ վախճանի համար շինուած է։ Ասոր վրայ վաճառականն ու իր կինն ազատ թող տրուեցան ու ապրելն դեպ ի Համբուրգ ճամբորդութիւնն յառաջ կը տանին։

— Ինեվրայի դրամատեղանը Գաղղիայի կառավարութեան Ալմերիի մէջ Զուիցերիի ընտանեաց դրամագլուխներուն տաներու առաջարկութիւն ընելով՝ քան հազար հեկտոր* ուղած էին։ Այդ կայսրը հրամարակով մը նոյն դրամատեղագրի ընկերութեան առաջարկութեանը կը հաւանի։ Ան հրամարակին յառաջ դրամատեղագրի գաղտնաբանութեան տուած տեղեկութիւններէն կ'իմանանք թէ կայսրը Ալմերիի գաղթականութեան շատանալը ոչչափ ծանրակշիռ բանի տեղ կը դնէ ու անոր հաճար ալ շատ ուրախանան պէտք կը հաճարի, որ նոյնն առանձնականաց շահագիտութեանը նպատակ ըլլալու սկսաւ։ Յիշեալ հաւանութիւնն հետեւեալ թիւերներով արուած է նոյն ընկերութեան։ Ընկերութեան ուղած 20,000 հեկտոլիտրն կուտավարութիւնը մինակ 10,000ը կրնայ տալ։ Ան երկիրը հինգ հարատար հարատարութիւն պիտի բաժնուի, որոնց ամէն մէկը յիսուն երդով մէյ մէկ դեղ պիտի կարենան։ Ընկերութիւնը պարտաւորեալ է աս ամէն մէկ գեղերուն մէջ յիսուն քարուքիր տներ շինել տալու, որոնց ամէն մէկը գաղթող ընտանեաց պիտի տայ մինակ նոյնի ծախքին դիմաց, որն որ 2500 ֆրանքը պիտի չանցնի։ Ամէն մէկ գեղին ինկող 2000 հեկտոլին 1000ը գաղթականներուն է, 800ը ընկերութեան, 10ը եկեղեցականաց եւ փարժապետներու եւ 190ը հասարակաց ստացուած։ Ընկերութիւնը պիտի ընդունի

* Մէկ հեկտոլը (որ է հեկտոլիտր կամ հեկտոլիտրը) Ցանկասարի չափով կ'ընէ գրեթէ 16,600 քառակուսի կանգուն երկիր։

տրէ զգաղթականները, բայց ամէն մէկ գաղթող ընտանիք առ նուազն 3000 ֆր. պիտի ունենայ, որուն 1000ը տան գնոյն հաշուին անմիջապէս պիտի վճարէ ու 2000ն ալ տէրութիւնն արկղը պիտի դնէ, որն որ գաղթականներուն իրենց երթալու տեղը հասնելէն ետու, իրենց առջի պիտոյքը, ինչպէս է, արքատ, մշակութեան գործիք, եւ այլն։ Հոգալու համար նորէն իրենց ձեռքը պիտի տրուի։

ԱՆԳԼԻԱ

ԼՈՆԴՈՆ լրագրոյս առ տարուն 17երրդ թուոյն մէջ ծանուցած էինք, պատգամաւորաց սենեկին մէջ Հրէից խորհրդարանի անդամ ընտրելու իրաւունք ունենալուն համար կարգացուած օրինագիրն ընդունուած էր, եւ ինչպէս նոյն տեղն լսինք՝ քանը կը մնար միայն սահմանակալաց սենեկին մէջ ընդունելութիւն գտնելու։ Բայց ասոր մէջ Ապրիլի 29ին 49 առնի քուէով (115 ի կողմն, 164 ընդդէմ) նոյն օրինագիրը գարձեալ մերժուեցաւ։

— Մարտի 25ին առտնակալաց ժողովքին մէջ Գլանբրիսարա մարգէկը Օսմանեան տէրութեան իրացը վրայ հարցում ըրաւ, որուն Լորտ Էլարէնտոն պատասխան տուաւ թէ մեծ տէրութեանց իրարու խառած յայտագիրները (Նոթիֆիքէշը), որոնք առ ձեր փարիզը լիցրնելու բաւական էին, չեմ կրնար հիմայ հոս մէջ բերել, ինչպէս որ իւսակցութեանց մէկ մասը գեռ չէ ընդունած։ Բայց թէ անգլիական կառավարութիւնը եւ թէ ուրիշ մեծ տէրութիւնները Օսմանեան տէրութեան անկախութիւնը հաստատուն բռնելու համար ապարեալ են, անոր համար նոյն տէրութիւնը դրսէն փախնայու բան չունի։ Նոյնը կրնայ բաւել նաեւ իր ներքին վիճակին նկատմամբ։ Իսկ պատերազմի պատարաստութեանց ու Օսմանեան տէրութենէն եղած պահանջմանց վրայ պարտաղ լսելն ըստ մեծի մասին չափազանց են, ինչպէս Լորտ Քէնինկին Կոնստանդնուպոլս հասնելուն երկրորդ օրը իրկած լրէն յայտնի կ'երեւայ, որուն մէջ ապահով յոյս կը ցուցնի՝ հիմակուան ամէն խնդիրներուն խաղաղութեամբ վերջանալուն։ Մարտի առնցն 14ին գրուած ուրիշ լրոյ մէջ ալ կ'ըսուի թէ նոյն օրը Կոստանդնուպոլսոյ մէջ կառաբեալ հանդարտութիւն կը տիրէ, անոր համար կրնամ, ըսաւ Բիւրլէնտոն, ապահովցընել սենեակը թէ ամենեւին հիմ մը չկայ որ Օսմանեան տէրութեան խնդիրներէն խաղաղութեան վրդովմունք մը յառաջ գայ եւ կամ՝ նոյնը եւրոպական մեծ տէրութեանց պատճառայ Օսմանեան տէրութեան անկախութիւնն ու ամբողջութիւնը պահելու համար իրարու հետ միաբանելու։

— Հայր ու, որդի՝ Գոսլիէմոն Հէլ ամբաստանեալներուն գատաստանին համար լրագրոյս Նախընթաց թուոյն մէջ լուած էինք թէ ոստիկանութեան դատարանը նոյնին շարունակութիւնը Ապրիլի 28ին ձգած է։ Երգ նոյն օրը դատարանը վճիռ տուաւ թէ աս ամբաստանեալներուն քով օրինաւոր չափէն աւելի գտնուած ռոմմիմիներին ամէն մէկ լիտր (գալոն) կշռոյն համար երկներկու շիլլինկ (11 ղուրուշ) տուգանք տան։ Ա տուգանքը մէկանց կ'ընէ 5 լիտր ռոմ-ին ու 14 շիլլինկ։ Ակէ եւրը պր. Գոսլիէմոն, որն որ ոստ գատին մէջ տեղութեան կողման փաստաբանն է, դատի կանոնաւորութեան դէմ նոր ամբաստանութիւն մ'ալ հանեց։ 1698ին Գուլիէլմոս Գ.ին ժամանակը, խորհրդարանի որոշմանը համեմատ հրատարակ (Raquette) եւ ուրիշ հրաղէն շինելուն ամէն մէկ անգամուան յանցանաց համար 5 լիտր ռոմ-ի տուգանք որոշուած է, բաւ։ Ա արգելքին գրեթէ առնուած է առանձին բազաւորութեան մը պատերազմական գործեաց պաշտօնապանը, եւ Լոնտոնի քաղքին զինուորական ու հնդանօթեղէն բաները։ Արդ. բաւ պր. Գոսլիէն, պր. Հէլ ամբաստանեալն իրրեւ նոր տեսակ հրաղէգի մը գտիչ 1850ին ու 1851ին պատերազմական գործեաց պաշտօնապանին հետ թղթակցութեան ու խօսակցութեան մէջ էր։ Երբոր աս հաղորդակցութիւնը քակուեցաւ։ Ա.յտ. ամենայնիւ կառավարութեան ականջը հասաւ թէ 1852ին Հոկտեմբերին ետեւ պր. Հէլին գործարանին մէջ աս չտեսնուած շատ բանուորներ կը զբաղին եւ թէ անոր գործարանէն 1000ի չափ հրատարակ գրուած եղած է։ Ամբաստանեալը կը հաստատէ որ, բաւ., նոյնները օրինաւոր եղբայրով, մարդի պաշտօնապանին ձեռքով համբարի, Դորէնհակէն, ... քաղաքներէն կը խաբէ, բայց մարքարանի ցուցակներուն մէջ հետապտտելով՝ տեղ մը Հէլին անունն իրրեւ դուրս վաճառք տուող նշանակուած չգտնուեցաւ։ Երկրորդ խնդիր մ'ալ ան է թէ պր. Հէլ, որն որ քիչ մը յառաջ կարգուելուն մէջ էր, պարտի հրատարակ շինելու առակն ուրիշներէ առած է, ինչպէս որ ասոնց շինուելուն ծախքը 1000 միջէն 2000 լիրա տարեկան կը հասնի։ Ա ամէն պարագաները կառավարութեան կասկածն ու ամբաստանութիւնը կ'արդարացնեն։ — Դատաստանի առջեւ Նոյեմբերի մէջ պր. Հէլին տուած գրեթէ տարիներուն մէջ, բերեւ վերջ ամբաստանեալ յանցանքին, խոստացաւ Օգաստոս Ուլինէր։ Ա բաւ 15 կամ՝ 16 տարի պրուշի թնդանօթագործ զօրաց պաշտօնակալ եղած եմ ու Հունգարիայի յեղաշրջման պատերազմին մէջ իրրեւ մարտագիրներու Հաղարապետ (Major de l'Etat-major) ծառայած եմ։ 1852ին սեպտեմբերի մէջերէն յառաջ պր. Հէլ չէր ճանչնար զինքս, բայց Գոսլիէմ Ամերիկայէն դարձեալ՝ իրեն պղնձագործի հրաւիրեցաւ, անոր քովը գալս հրկիզապէտ հէրը, Հոն Գոսլիէմ ալ, իրրեւ ճարտար թնդանօթագործ մը, անոր ներկայացուց ըսելով՝ "Հրատարակները շինելու մէջ կրնայ ձեզի օգնութիւն ընել"։ Հոս Ուլինէր աւելցուց որ միտքս չկայ թէ արդեօք Գոսլիէմ Յէր Հրատարակները էր նէ, թէ հրատարակները շինելու մէջ գործ, բայց Գոսլիէմ ինձի ասպարեց որ ասիկայ դատարանի պահեմ։

Ա խօսքս ինձի դերմաներէն բաւ ու ոչ թէ անգլերէն։ Խօսակցութիւնը փոխանակի անցնելուն ու դերմաներէն չիմացողներ։ Ես պրոֆէսոր Հէլ դերմաներէն չիմացողներ, անոր համար չկրնար դիտնալ թէ Գոսլիէմ ինձի ինչ բաւ։ Ա Հէլին քով 18 շաբաթներ շաբաթաբաշխով միջոց նպէմբերի սկիզբը բանեցայ։ Երբ հիւանդանալով՝ հիւանդանոց գացի։ Ա իրեն քով բանած ժամանակս 300—400 հրատարակ ծակելու, օգնելի ու Հոկտեմբերի մէջ Գիսիկրդ, Գիրէրիսկ-գիրէս խաղալնոյ, ուր Գոսլիէմ, Գուլիէլմոս Հէլ եւ մէկ ուրիշ մ'ալ հրատարակի մէքենայով մը փորձեր ըրին։ Ա առթին մէջ Գոսլիէմ, գարձեալ դերմաներէն լեզուաւ, ինծի ապացոյց որ մէկու մը չյայտնեմ։ Խոքը զգուշութեամբ իրարու ետեւէ տնէն ելան գացին։ Ընկերատեղիս որ հերը Գուլիէլմոս գիս Նորէն Գոսլիէմին խաղրեց ըսելով թէ քեզի գրուցելու բան մ'ունի։ Գացի, զրաշուի իր բնակարանը դարձ, բայց յաւ մը չկրցաց բերել, ինչու որ երկրորդ օրը հիւանդանոցէն հիւանդացոց գացի։ Բայց կրտսերագոյն Հէլն արդէն թէ ինձի եւ թէ ուրիշ բանուորներուն ապարած էր որ ոչ արհեստանոցին մէջ, ոչ ալ ուրիշ որ եւ իցէ տեղ մը Գոսլիէմին անունը չիշենք եւ ոչ ալ Հոնգարացի բառը բերանէնս հանենք։

Դարձեալ ամբաստանութեան կողմ՝ միայն եղաւ Գուլիէլմոս Կէրլան, որն որ նոյն դատաստանին առջեւ թարգմանի մը ձեւովք լսաւ թէ 1852ին Սեպտեմբերի 20ին Հէլին քով բանելու մնայ ու մինչեւ Քրիստոսի ծնունդ եան շաբաթի մը մնացած՝ երեք Հոնգարացի Ուլինէր, Գրոյնտ ու Տոման, մէկ Անգլացի Սմիթ անուն եւ ուրիշ մէկ Հունգարացի ընկերով բանեցայ։ Գոսլիէմ գիս պր. Հէլին յանձնեց, բայց ես աս երկուքը երբեք միասին չտեսայ։ Հայր ու որդի Հէլ պարտեցեալը ամէն օր կը անուանէի, որոնք ինծի կ'ապացուցին որ գործատան վրայ ամենեւին չնայիմ։ Ինքնդիսան մեր գիս հանեցին։

Ակէ հարը մեքսիկոյի պաշտօնատերներէն մէկուն վկայութիւնը բաւ եղեր եւ., որն որ կը հաստատեր թէ Հէլ անունը նաեւ դրուած ապրանքներու արձանագրին մէջ տեղ մը չկայ, ոստիկանութեան դատարանին գլուխը ծանոյց, որ թէպէտ եւ քիչ մը էշխանութիւն ունէի ոստիկանաներուն իրենց ամէն մէկ գործած օրերնուն համար 5 լիրա սգեալին տուգանքի գատապարտելու, բայց պատասխանատուութիւնն իմ վրաս տանել չուզելով՝ բանը երդուեալներու դատաստանին կը ձգեմ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, Ապրիլի 1։ Պրուշի լրագրներէն մէկը ստոյգ աղբիւրներէն առնելով եւ վերջի առեններս յայտնուած գաւակցութեան վրայ խօսելով այսպէս կ'ըսէ։

"Հատեղն ոստիկանութեան դիւաւորը շատոնց արդէն պատրաստ ընկերութեան հոլովոյթ մը կասկածի դարձած էր, որուն նպատակն էր մերձաւոր առիթի մը մէջ, իր յեղաշրջական սկզբունքը բանեցնելու համար ի գործ դնել, եւ ասոր համար ալ միայն զէնք ժողվելու եւ զանոնք պահելու անձանց բաժնելու զբաղած էր։ Ա ընկերութիւնը մանաւորապէս ձեռքով նետուելու շատ մը անանկ հրադետներ կամ ռմբակ (գրանատա) շինելու ատաղ ետեւէ էր, որոնք քարանկիներու դէմ պատերազմելու յարմար կու դան։ Ա ոստիկաններն պահելայ պատճառներով քիչ քիչ ու զատ զատ երկաթի ձուլարաններու մէջ շինուեցան։ Թէպէտ եւ շինուածներուն թիւն պատաքոյ կարգի բան մը չէր, այսու ամենայնիւ միջին հաշիւով 60 կտոր պատրաստեցան։ Սակայն աս ալ գիտնալու է որ հոստեղի ընկերութիւնը կրկնակոյ բան մը չէր, այլ ուրիշ տեղերուն հետ ալ հաղորդակցութիւն ունէր։ Ա ընկերութեան անձերէն նաեւ ճամբարդութիւններ ըրին, գերմանիոյի մէկայ ազնուական կրնամակցութեան դիւաւորներուն։ Մասնաւոր զարմանալի են անձի մը Լոնտոն ըրած կրկին ճամբորդութիւնները, ուր նոյն մարդը շատ անգամ փախստականաց հետ տեսնուեցաւ։ Քանի մը շաբաթ յառաջ հոս եւ ուրիշ տեղեր եղած քննութիւնայ ու բանտարկութեանց առնն չէ մեր միայն գէնքերու մասերը, ձեռքով նետուելու ռմբակներ, շատ մը պատերազմի հրաբեր, վառօդ եւ ուրիշ ապրանքներ (էկիպաժ) գտնուեցաւ, այլ շատ նշաններ ալ տեսնուեցան, որոնք յայտնեցին թէ գաւակցութեան ընկերները Լոնտոն ալ շատ հրապարակ չմնալ տուած են Պերլինի եւ ուրիշ Գերմանիայի տեղերուն համար։ Ա նշաններն ալ էկ քննելու համար՝ կառավարութիւնն քանի մը հոգի Լոնտոն խրկուեցան, որոնք Անգլիայի պաշտօնատարներուն օգնութեամբ կրցան իմանալ որ Գերմանիայի Թուշինք քաղքին Լոնտոնի Տրուրի-Լէն ըսուած կողմերը գտնուող երկաթի ձուլարանի մը մէջ քանի մը հարիւր հրադետներ ապրուած են եւ անոնց օրինակն ալ Թուշինք քաղքէն բերուած էր։ Գերմանիա ասուելու վճռառաց 300 սնուկներու մէջ շատ մը տեսակ ոստիկներ բռնուեցան Լոնտոնի մէջ, եւ վերջերս կառավարութեան ձիրք՝ անանցիկ քանի մը հատն առնելով եւ գտնուածներուն հետ համեմատելով, տեսան թէ ամենեւին նոյն են։ Այնպէս Լոնտոնէն քանի մը գաւակցայ գլխաւոր թղթակցութիւնները Պերլին բերուեցան, եւ անոնցմէ իմացուեցաւ որ աս հրամանները մասնաւորները՝ Թուշինքի ընկերութեան ձեռքը պիտի հասնէին։ Կառավարութեան մէկ անձ նոյն թղթակցութեան հետ մէկտեղ Թուշինք գնաց, ուր վերջի օրերս բանտարկուած մարդիկներուն խոստովանութիւններ առնելով, հիմակ բոլոր դաւակցութիւնն երեւան եկաւ։

Լեգեպտ եւ Դուլիէի խրկած հրատարակներն ու հրաղեներն ալ գտնուած են, բայց որչափ որ հիմայ գիտնանք, ասոնց հետ յարաբերութիւն մը չունին։ Հիմակ աս է միայն զարմանալին որ յեղաշրջական ընկերութիւնները ջանք մը կը ցուցնեն թէ Լոնտոն թէ Գերմանիա աս տեսակ հրաղեներ շինել տալու։"

ԲԵՂԳԻԱ

ՊՐՈՒՍԵԼ, Ապրիլի 27։ Խորհրդարանի մէջ պատերազմի պաշտօնատարներն երեւելոյ խնդիրները քննելու համար դրուած յանձնաժողովքին հաստատելուն համար դրուած յանձնաժողովքին հաստատելուն համար, որ խաղալու թեան ժամանակին համար որոշուած 80,000 զօրաց թիւը 100,000 ը լլլայ։ Տարեկան գրաժողովքին թիւը 10,000 հաստատուն որոշի, իսկ ծառայութեան ութը տարուան ժամանակը ասսը տարի ըլլայ։ Ա առաջարկութիւնը խորհրդարանին մէջ շատ ընդդիմութիւն պիտի՞ որ կրէ։ Ա.նոր հակառակ կ'երեւայ թէ պաշտօնեայք աս ծառայութեան մէջ քանի մը փոքր փոխութիւններ դատ ամենեւին տեղի պիտի՞ չտան իրենց աս խորհուրդը շատ հարկաւոր սեպելով։

— Ամերիկայի թագաւորն իր մտադրս շարունակելով պահանջատանգ անդրանիկ որդուն հետ ամէն ոյս սկիզբը ճամբայ ելաւ։ Պերլինի վրայէն Վիէննա գալու, ուր իրեն ընդունելութեան համար արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

ՀՈԼԱՆՏԱ

ՀԱԳԱ, Ապրիլի 20։ Հռոմէական եկեղեցւոյ եպիսկոպոսական նորահաստատ դատարանութեան կամ նուիրապետութեան նկատմամբ տրուած տարբերութեանց գրուածները շարունակ կը յաճախէին ու մինչեւ խումբ մ'ալ մարդիկ 50,000 ձեռնագրով բողոքանաց գիր մը թագաւորին մատուցին, որուն մէջ կ'ըսուի թէ թագաւորը յայտնած ըլլայ որ աս ամէն բան իր կամքն եղած չէ, որով պաշտօնէից դէմ՝ ուրիշ բողոքներ։ Ա.նոր վրայ պաշտօնեայք ամսոյն 13ին խորհրդի նստան ու հետեւեալ գիրը գրեցին թագաւորին։

"Պարոնայք, աս խնդրոյս վրայ այլեւայլ կարծիքներ եղան, մենք հարկաւոր սեպեցինք կառավարութեան վարմունքն ուղղագրել եւ հռոմէական դատաստանութեան կազմուելն ալ անոր իշխանութիւնն անկախ ծանուցանել։ Բայց ձեր վեհափառութեան Ամենաբարձր տուած պատասխանն ու պաշտօնէից վարմունքն ամենուն ուրիշ իրարու հակառակ կ'երեւան։ Տէր աղքայ, այսպիսի բան մը եւ ոչ առերեւոյթի կրնայ ըլլալ, մանաւանդ այնպիսի կրօնական գէպքի մը մէջ, որուն վրայ ազգիս ամէն աստիճանի մարդիկը խիստ մեծ փոյթ ունին։ Ա.ոչ որ կրնայ հաւատալ որ կառավարութեան պաշտօնեան ու գլխաւորը՝ նոյն կառավարութեան դէմ

ընդդէմ։ Ասոր համար մենք բոլոր երկրիս ու թագաւորութիւնն բարձրյն հանար մեծագոյնը ձեր դահը կը մատնենք ու կը խնդրենք որ աս սեռանելի վիճակին վերջ մը տաք»։

Սակայն ասոնք՝ առ քիչ մը կերբով ու սնձեր գրուած նամակին առնելով՝ իր ղլխաւոր սենեկապետին ձեռք պաշտօնէից յայտնի պատասխանը գրել տուաւ։ Պնդի կ'երևայ որ պաշտօնեաներուն փոփոխութեան ժամանակն եկած ըլլայ։ — Ընկերոջ եռաս. Ապրիլի 21ին սէրբութեան լրագրին մէջ հրատարակեալ խաղաղարարական հրովարտակի մը կը տեսնուի, թէ թագաւորը Թորպէզէ ներքին գործոց պաշտօնէին, պրոսէ՝ երկրագործի, Շրմենս՝ ապարարութեան եւ Ջուրէն՝ արտաքին գործոց պաշտօնէին խնդրած հրաժարումը կ'ընդունի եւ անոնց տեղ յաջորդները կ'նշանակէ. զոր. Հալ՝ որն որ խորհրդարանի անդամ էր, արտաքին գործոց, զոր. Ցոնեգէ-Դուբցիւ՝ արդարութեան, զոր. Ոհնէն՝ ներքին գործոց, զոր. Ցոռն՝ երկրագործոց եւ բարգաական երկրագործական պաշտօնեայ, իսկ Հոռնէական կրօնից՝ զոր. Լիտենիէր։ Գաղիական, որ սերբերի եւ ծուլցին զօրութեան պաշտօնէից խնդրած հրաժարումը չընդունեցաւ։

Ուրիշ տեղ Փոքրիկ լրագիրը՝ հրաժարած պաշտօնէից ուրիշ մէկ գրուածքը կը հրատարակէ, օրուն մէջ այսպէս կ'ըսուի։

«Հարեւանցի մէջ ուղղափառաց նուիրապետութեան նարէն հաստատուիլը, որն որ տահմանադրութեան մէջ գրուած կրօնական ազատութեան հետեւութիւն մին է, հարիւրորութիւն չունի որ թագաւորին նորէն հաստատուի կամ մանչցուի։ աս նուիրապետութիւնը՝ տերութեան եւ մեկայ կրօնական ընկերութեանց վրայ ամենեւին ազդեցութիւն չունենայ։ Թագաւորը՝ անոր վրայ պէտք է որ թէ հին թէ նորը հսկէ։ աս յորինուածութեամբ՝ անձնական իրաւունք մը չիմնասուիր, եւ ասով ալ վրէս չիպ որ իւրաքանչիւր կրօն իրարու յարգութիւն ընէ։

Ամսոյն 26ին տէրութեան լրագիրը թագաւորական հրամանագիր մը կը հրատարակէ, որով թագաւորը խորհրդանոցը լուծելէն ետեւ, ընտրութիւնները Մայիսին 17ին կը թողու. եւ նոր խորհրդանոցին ժողովին ալ Յունիսի 14ին, նոյն լրագիրն ան կարգադրութեան հետ մեկտեղ՝ խորհրդանոցը լուծելու պաշտօնէից ըրած տարաբարութեան յարն ալ կը հրատարակէ։ Թագաւորը չէ թէ միայն հաճելու որ աս լուրը հրատարակուի, այլ որ նոր պաշտօնէից յայտարարութիւնն ալ կը բովանդակէ, այլ նաեւ հրամայեց որ հուսկական դաւպասին հետ եղած թղթակցութիւններն ալ հրատարակուին։

Պաշտօնէից ժողովքը բոլոր օրուան մէջ հինգ ժամ, ինչպէս նաեւ իրիկուան ալ երկայն տեւեն պատնդուած էր։ Այսոր արքայութեան պաշտօնեան բոլոր գաւառաց ընդհանուր հարարարարունեանուն շրջաբերական մը խրատեց, որուն մէջ զիրենք կը յորդորէ ու կ'ըսէ որ աս ազգին տանն, որով վերջին պատահած դէպքով հպիները դրդուած են, այդպարութեան ու ատիկանութեան պաշտօնեաներուն կը վերաբերի հոգալ, որ հանդարտութիւնը չարաբեր եւ ամենեւին մէկն իր պիտուր ազատութեան մէջ չվնասուի, եւ իրաքանչիւր կրօն իր սաստուածպին պաշտօնը կատարած առնն չվրդովուի։

— Այս խնդիրներուն առնչութեամբ Հռոմէական ուղղափառ ազգ եկեղեցիներուն խիստ երկիւղով կ'ուսնայ։ Ամսոյն 18ին Պեր. պերիրատոր նուիրակին տեղ, որն որ Հաակ կը կենայ, Հ. Տեսիմար՝ Ամերիկայի քաղաքին մէջ Փրկչականաց շինուելու եկեղեցոյն հիմնադրութեան վերջը դրաւ։ Նոյն Ամերիկայի քաղաքին աշխարհական ու կրօնաւոր կղերն աս հանդիսութեան ներկայ էր։ Եկեղեցին Պոմացի ձեռքով՝ Պիոս Եղած նոյն փրկչականաց փառաւոր եկեղեցոյն նմանութեամբ պիտի շինուի։

ՀԵԼՈՒԵՏԻԱ

ՖԱՆՈՍԱՆ թերթերը՝ Ապրիլի 22ին Դրաքսլոր նահանգին մէջ եղած ապստամբութեան վրայ ասս մանրամասն լուրը կու տան։ Ամենի պէս, կ'ըսուն նոյն լրագրիները, ապստամբութիւնն ամենուն հոգին յանկարծ զարկաւ դրդուց։ Դեղաշէ եկեր են գաղումը՝ բոլոր կատարարութեան կոմիտէներին յարաց արիւնարուց, որոնք անմիջապէս զէնքի վազեցին։ Գեղացիները նոյն նահանգին գաղողը մտան, եւ անկից 150 հրացան յափշտակելէն ետեւ՝ շէնքին բնակիչները գէրի հրատարակեցին։ Նոյն տեղն քաղաքացի զէրքն ալ, որուն դրուելն էր վերջէր քսէ գրաստաեաբ, ճեզով՝ ան գաղացին վրայ կը քաշէր։ կամին սկսաւ, կռիւը քիչ տեւեց, բայց սաստիկ էր։ Քաղաքացոց կողմանէ՝ երկաթ, իսկ գեղացիներէն չորս հոգի մեռան։ շատ անձինք ալ վիրաւորուեցան։ Ան միջոցին պաշտպանն վիճակն ալ հրատարակուեցաւ։ Դահանդին խորհրդարանները ժողովքի ժողովեցան, պրեւալ հրամանները տուին եւ եղանդերուն վրայ դաշնակցութեան ընդ կրցան հաղորդել, որովհետեւ հեռագրաց հաղորդութիւնը չէր կարուած, այնպէս որ խռովութիւնը ժամը նին եղած էր, իսկ ցին դաշնակցութիւնն եղանդերն իմանալով, խորհրդի նստաւ։ Սակայն դաշնակցութեան խրիչ ուզող օգնութիւնը հարկաւոր չեղաւ, վասն զի բանը շուտ բերնցաւ։ Արքէն ժամը վեց ու կէսին ապստամբաց Թէրբիէ գիւղաքաղաքին ուրը ձեռքէն առնուած էր, որն որ թեթեւ վիրաւորուելով՝ ինք զինքը Կերբէր զօրապետին յանձնեց եւ զրաքեան ալ զինքը մեռցնել ուզող ժողովրդեան ձեռքէն ազատեց։ Սակայն Թէրբիէն գաւառանին առջեւ յանցաւոր եղելով՝ 30 տարի թիարկոնեան (գ-ենկի) կամ իրենց ստրուկ աշխատելու դատապարտուեցաւ։ Երկրին հանգարտութիւնը նորէն հաստատուեցաւ, բայց ներքին խաղաղութիւնը դեռ բարդրոմին կարգի մէջ չէ։

— Պէռն, Ապրիլի 28։ Դիրպարիկ նահանգին մէջ ամենախիստ պատերազմական իրաւունքն ի գործ կը դրուի։ պաշտպան միճակը չէրերցուելէն վատ, հոս Միանէն աւելի խիստ է։ Տիրան իսկզբան հինգ հոգի քով քով չէին կրնար ըլլալ։ Դիրպարիկ հրատարակուեցաւ, որ ոչ երեք հոգի քով քով ժողովուած կը տեսնուին, պիտի բռնուին, ապա թէ ոչ՝ բռնուողները չէ թէ հասարակ կարգաւորեալ դատաստանի, այլ զինուորական դատաստանի ուղղեւ պիտի երթան։ Ան արմատական թերթերը, որոնք Լոնդրարիայի մէջ ապստամբութեան ու յեղաշրջութեան փորձերէն ետեւ, ընչից պատանդումը բոլորովին իրաւանց դէմ ու անիրաւ գործք կը հրատարակէին, հիմակ ուրախութեամբ այսպէս կը գրեն։

«Դիրպարիկ եղող քննութիւնները արագութեամբ յառաջ կ'երթան։ Ամենուն ինչքը, որոնք աս յեղաշրջութեան մասնակից եղան, առ ժամն պետի պատանդուին։ Ան հասարակութեանց, որոնք յեղաշրջիկ կոմիտէներուն պատերազմին համար գրամով ազէկ օգներ էին, շատ զգուշաւորներ ղրկուին, որ պահեն ու կերակրեն։ Հասարակաց շինքերը յառաջ տանելու համար, Դիրպարիկի խորհուրդը՝ դաշնակցութեան պիտի առաջարկէ, որ յեղաշրջութեան գլխաւորներէն քանութեամբ փոխ առնուի»։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆԴՐՈՅ 15երորդ թուոյն մէջ հրատարակուած նորահաստատ Օսմանեան դրամատարարին կամ յուսմանեանին (պանգայի) վրայ հետեւեալ լուրն ալ կը կարդանք։ Հիմիկ անդամներուն մէջ կան նաեւ Պերճաշուք Պողոս Զէլէպի Ցիւզլեան եւ Մեծապատիւ Մարգարտ Ամիրայ Աարիմեան։ Ցառաջերկու անդամոց մէջէն 3 հատը Լէվանտիի մեծ առեւտրականներէն են, այսինքն Պ. Յանսոն Մեծն Բրիտանիոյի հպատակ, Պ. Դաւիթ Գրամանի՝ Գաղղիայի, եւ Պ. Զարիֆի՝ Ռուսիայի։ Դրամական գործոց գործունէութեան մէջ պիտի մնան Եւրոպայի սկիզբը։ Ասոր գործակցութեամբ յիշեալ տարեն մէկ կամ մէկ ու կէս տարուան մէջ տարին խառնուրդ ունեցող 5, 6, 3, 2½, 1½, 1, ½ եւ ¼ դուրուշնոց կտրոնները պիտի վերնան ու Մեծիտէան օրինակովն (ոյսոյ) նորէն պիտի կոխուին։ Ասոնց գումարն է 990,383 տոպրակ ու 270 ղուրուշ (գրեթէ 49,510,000 արծ. ֆիորին)։ Դարձեալ ան 15 տարուան համար կարգադրեալ լուսնպտանին 10երորդ տարիէն սկսեալ բոլոր տոկասաւոր պարտատոմսերը (ֆայզուզ ֆայդէ) նոր պիտի քաշուին ու անոնց տեղ իրական ստակ պիտի կոխուի։ Ան պարտատոմսերուն գումարն ալ է 264,000 տոպրակ (13,200,000 արծ. ֆիորին), բայց ասոնք երբ որ ոչ ոչ դրամասէրներ տարուին, իրենց տեղ ամբողջ իրական ստակ պիտի տրուի։ Դրամատարարին ամէն մէկ բաժինը 2000 ղուրուշ է։ ասս բաժնորդութեամբ ժողովուած ստակին գումարը պիտի ըլլայ 140,000 տոպրակ։ Տերութիւնը գրամատարարին միասնելուն տեղը դայելու համար տարէ տարի 60,000 տոպրակ պիտի տարգեւէ։ Նաեւ, ի սկզբան ալ ուրիշ 60,000 տոպրակ պիտի դնէ իրեն։ Նոյն յուսմանեանին ունենալու դրամագիրն ասս։ Մէկալ լուրը վերջերս Լոնդրայի թուոյն մէջ գրուած են։

— Լրագրոյս 16երորդ թուոյն մէջ յիշած էինք թէ Ընդհանրապետ իրենց Եգիպտոսէ անցնելու առարանքներուն հոլովարար վրայ իրենցներու շնորհումներուն առած են տեղացոյն բանիներ։ Հիմակ Տէրտ արագիրն ասոր վրայ այսպէս կը խօսի։

«Ամանակէ մը վերջ նորէն քանի մը շնորհմանց վրայ կը խօսուի, զորոնք Ընդհանրապետ Ազգային Ընկերութիւնն Եգիպտոսի բարեշինէն ընդունած է կամ դեռ պիտի ընդունի։ Ինչպէս որ կը լսուի ասս շնորհմանցը Հեղկաստանի հանար որոշուած ապրանքներուն հոլովարարը քիչցնելու նպատակ ունին, բայց անոնք ապրանքներուն, զորոնք նոյն ընկերութեան գործակալներն Աղեքսանդրիայի մէջ պիտի՝ որ ընդունին, իսկ Աստարիայի Լայմին շոգենաւերով՝ կամ Գաղղիայի շոգենաւերով՝ կամ նաեւ. ինչ եւ իցէ նաւով եկած ապրանքները՝ որոնք նոյնպէս Հեղկաստանի հանար օրուած են, Եգիպտոսէն անցնելու համար դրեթէ հարիւրին 40 աւելի մաքսը պիտի՝ վճարեն։ Ինքը մինչեւ հիմայ չուզեցինք ասս լուրը ծանուցանել, ինչու որ մեզի անհաւատալի բան կ'երեւար, եւ թեպետ բազմերին խորհրդեան մէջ եղած Ընդ. զիայի մեծ ազդեցութիւնը դիտէինք, ի վերայ այսր ամենայնի չէինք կրնար հաւատալ, որ այսպիսի պատաքոյ կարգի խորհուրդ մը ի գործ դրուի, որն որ ամենեւին չնկրնար արդարացուիլ, եւ որն որ ուրիշներուն շահը վնասելուն համար անշուշտ տրուած բաղդներ յառաջ պիտի՝ որ բերէ. ապայն ասս ամեն խորհրդածութիւնները՝ կ'երեւայ թէ ընչին ու անհիմն երեւցած ըլլան եւ անգիտական հոգը ընկերութեան հանդիսական բան մը ընելու դիտաւորութիւնը յաղթած ըլլայ։ Բոլոր դակ վաճառականներուն ունեցած երկիւղը ստուգուեցաւ, եւ թերակղզեան ընկերութիւնը նոյն շնորհումներով այնպիսի առանձնաշնորհութիւն մը ձեռք ձգեց, որն որ Եւրոպայի՝ Հեղկաստանի հետ ունեցած ապրանքներով եղած վաճառականութիւնը բոլորդակ իր ձեռքը յանձնեց։ Ասս լուսս շատ դանդաղելու բան է, եւ ինչպէս որ կը սպասուէր՝ Ընդ. քանդրիայի մէջ հասարակութեան միտքը շատ մը գոյներ եւ յուզեց։ վաճառականներն այդպէս բողոք ընին, եւ անուշտ նոյն իրաւացի բողոքը բոլորդակ հիւսպատասներն ալ միարան ապրու կերպով պիտի՝ որ պաշտպանեն։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ԵԶԳԵՑԵՆ ՎԵՊ

Վրդ. Մոմիկեան։

Է. Յանկարծական դեսուդիան։

«Ինսարտան եւ անեկ ծոմ. նման անուսի մը մէջ, որուն մեր որդ՝ մորգ գիւրաս, բայց Եկեր Հոգեւոր թէ կրնար գանել, մեռու իշխան մը որս ընելու, եւ անթիւ անհամոր ծառայից բազմութիւն մը եւ սեւ դարդ։ Ոհ, այնպէս գեղեցիկ օրուան մէջ, որչափ երբ կրնար մարդ դեռերը թաս ալել։ Շատ եղեր եւ եղեր ցիւ ու. այն եւսն եւ դիւաբեր թեռչուց տեսակներ իշխանին ու. իր ծառաներուն ձեռքն երկիր բնան, վասն զի ամենքն ալ նեռաձգութեան մէջ քաջաձիգ եւ դիպուքնոր էին։ Որսորդն ու որոր հարածումն օրուան ուշխատանքէն յոգնած էին։ որսորդութիւնն գառնալու ատեն՝ ամենուն օրան ու քերնին գարարութեան եւ ուրախութեան դիածումներ ու խօսքեր կը բխէին, բայց ով կրնայ յայտնել իշխանին ներքին ցնծումը, ով կրնայ պատչել անոր բոլոր խօսած խոսքերը։

«Խարեկամ, ըսաւ անիկայ իր քովինն դարձին, բարեկամ, ինչ դեղեցիկ օրս է բրածնիս։ ինչ գարնանային բան։ ամէն մէկին այնչափ էրէ տրաս։ Երբեք պատահած բան չէր։ ասս դիւ. անդիւաս անասս. մին և մեր անասս։ Ամենքը պիտի զարմանան ու ապրին։

«Ինադի մը վրայ եղած հաղարաւոր պատաւ ատան ու շարդարան քարերուն լուսաբան է ասս անասս, պատասխանեց իշխանին բարեկամն։ Անհամեմատ ուրախութիւն եւ զարեղի դարարութիւն է որսորդութիւնը, մանաւանդ այսպէս գեղեցիկ ու ընդարձակ անասաբ մը մէջ։ Ըսու ու չուն սկսաւ։ Իշխանը երիտասարդին վրայ քիչ մը բարձրանալով՝ աչքն անասս ին չորս կողմն ոստաբաց։ արեւ զարկան ճառագայթներէն ելեառնոցած՝ ոսկեայ պէս փայլող շորը զինքը զմայլեցուցեալն եաեւ։ իր առջեւն ուրիշ զարմանալի անասան մ'ալ նեղկայացաց։

«Դեռ կը տեսնեմ, դոչեց Միկենիմիկ, ինչ կը տեսնեմ ասս ժամանակ անասս իս մէջ։ կին մը այնպէս ուշ ասեն հոս ինչ գործք ունի։ մարդկան գնակս թիւնեանբն հեռու ինչու կը կենայ։

«Գիտաք ալ մեծ ծառի մը տակ նորաբարոյ կեղեսաբարքով, բայց ուժգին, թարշամած երեսով կին մը կար։ դեռեւին ընկերմանած՝ քաղցր քնոյ մը մէջ, դատն գլուխը. անգունդ մ'ընկղմած, անշարժ անկենդան կ'երեւար։

«Տէր, կարծեմ թէ կը քնանայ, ըսաւ ծառայ մը։

«Ցաւ գինեցս շիրդ, պատասխանեց իշխանը, ասոր փոքր մը կ'ուզեմ ընել։ եւ քանի մը կոմիկ դէմքեր կանելով՝ խնամով որ զարթնի ունի, թէ չէ. իսկ թէ որ չարթնանալու բայայ, բան։ և թէ կը քնանայ, ինչպէս բարի, բայց մշանջենաւոր քուն է ան եւ ոչ տարի թարթալիք չունի։ Ցեռ սրիւնաթանոն սատրեր, մարած ատրներ ասս։ . . . : Ցիսս դիր, վիս դիր, բան-

ըեկամ, կը խօսի. բայց կ'երեւայ որ իր դժուարակ ցաւերն են խոսքերը։

"Ա՛հ, ամուն, հոյրենիք, երդիք, եւ դուն, սիրելի, ուր է՞ք, ոտին բան կորսուցիր։

"Լսեցէք բոլորեկամ, միտ դրէք ինչ ըսաւ։ Ո՜հ, ողորմելի, դժբախտ կին, թէ որ ըսիսոգ սա է նե, շատ գէշ, խիստ ու դառան բան է, դրախոյ երկինք կործուած կ'երեւայ, գոչեց իշխանը եւ կնոջ երեսը դիմի թափեց։

"Ընչի՞ ընցար, երանի, դժբախտ կինը, ասուոց ոչքը բանտուր՝ ապուաքդ կորսի յոժարամիտ։ դ'ինաց կոխիրիները կուլ ասուս ու արտասուաթաց ոլորդ ակիդը ըսաւ։ Ո՜ւր եմ, արդեւք հրեշտակներն իրենց է. արդար մարդիկներուն բան հոյրենիքը տարին գնա. ապ դ'ինաց մուսարտիեան բաժակը կամ բոլոր ունիթիս ամ. Համար երկաւոր ուղեւորիս բաժակը խմի։ Ո՜հ, չէ, անկարելի բան է. մոռնալս շատ բան ունիմ. մոքէս երբեք չեմ կրնար հանել. երիրաց բախտին սատերներն երկնից լոյսը տեսնել թող չեն տար։

"Ա՛սուած, պատց իշխանը, ասա ինչ բան է. կինն ինք դինք երկինք կը կարծէ։ Գանաչք, բոլորեկամ, աղաղակ, հեշտն մի հոմեցէք, որպէս զի խմեցոյ որ գնոր երկիս վրայ է։ Եկէք, սիրելիք, առնենք ողորմելին տուն տանինք։ երբոց որդ մեկդ գրկ, մարդ անուանեն՝ բիւր անգամ ադէկ է։

"Գաշինն ու ապաքաղը ինդեղաց, սեւ ոմիդը սչուքները բացաւ. Զուիկ — այն կինը, սիրելի Վարդ, Զուիկ՝ քու մայրդ էր — Զուիկ խմանգամ որ երանելոց երկիրը չէ, ասենելով որ գնոր երկիրը չէ։ Ամենայնիւ որ գնոր էրիրիս վրայ է, նորէն իր ազգդ մէջն ինկաս։ շատ մի՛ երկայրի պայ պէս իր սիրտը կը վերատրէր, եւ իր դառն ոչխարանաց վերջ մ՚ալ չէր ընդունիր։

"Ա՛ն Զուիկն իշխանը չկրցաւ արցունքը չմաքրել, վերցաց ձեռուքները, երիս լուսատրը գոդեց ու. քիչ մի նայը գ'Զուիկ միտիմարելով, Ա՛ի վախնալ, կ'յանի իրեն, մի գարշարիր։ դիշերն ու մեծին անուսուին մէջ չես մնար, ասուն շատ մի Հանգուսուիներ եւ ասուոչ ինիթիւն կը գոնես։ Ա՛ խիստը՝ բուն հրեշտակ կամ ոդի մի չէր։ բայց իր խաղր հրեշտակի ձայն եկաս. Զուիկն ուրանքը, անոր խոսուսմերն իր դառնութիւնները մեղմացուցին։ Ասոր Համար Աստուծոյ բիւր գոնութիւն մատաց, որ ոմիգան բարերար կամ ուրախարար հրեշտակ մի խրկեց իրեն։

"Զուիկ պարտիսի խարհրդոց մէջ եղած ասեն՝ ազատ իշխանը ծառաներուն հրամայեց որ դինին ոդրուարի մը վրայ դրած՝ ասեն ասենին, վասն զի անձամ կամ հեսի երթալու զարմանիւն չուներ։

"Գնացաս էն գարս էլլեր. ասեն գէլեր ու մուքիր կոխելով, միտն ասաեզարդ երիրիրն ու իշխանին ուպարանքը բուսաց էին, առ ջինը՝ բիւր ջոհերով շոգաց զարդ ծոմա մը նման, երկրորդը՝ շատ կանգեցեալով զարդարուած ապարտակի մի պէս, հրոյ մէջ կը վառուելին։ Իշխանին ծառաները պատրաստ կեցած, իշխանահեն ու իր զարդերն անոր դիմացն եկած, դինքը սիրով ընդունելու ասեն, իշխանն անմիջապէս նոյն ուրուան դեղքն ու. պրանդիկը պատուեց։ Ա՚ետուհետեւ բոլոր ընտանիքն ալ ցուցուց որ զարդարանքն ինչպէս պէտք է հագալ ու անոնց վրաերուն վրասեկից բրլալ։

"Զուիկ, քանի մ՚օր հիւանդ անիոդինոր մնայ, եւ գրեթէ խելքը կորսնցուցած՝ իր սիրելի Հայկեկին ու. ջրաս զարդ։ ոդ միշտ ասիկոսը կը շարաշարուեր։ Իր ունայնա ու ամենան սնծուանաթ ոդրը շատ զարդեր կը միտարեր։ Իշխանահին կը ջանար որ ան յաւիտենական ոդրոյ պատանան խմնայ. բայց Զուիկ յուշ եւ անմնանալ կեանքով՝ բան չէր լայսներ, որպէս զի իր ցաւերն այս ապաստարան բարերարներուն ասլեանց ալ ասիթ չտայն։

"Ա՛յսպէս Զուիկ գժնդակ հիւանդութիւն մ՚անցնելէն եւ տաղնանալէն եւոյ՝ շատ անգամ կ'երթար կանուշաղ եղ դարաներն ու ձորերը կ'երթար եւ. զարդ հեռա տեղը նշմարել կը ուզեր։ Ո՜հ, կ'ըսեր ասեղ մոքէն, ուր են ապէսը ան աեղերը՝ զորոնք գտանուսիս մարդիկ աւեր անարատ զարձուցած, գիս մեկ կամ՝ փոխուել տարեցին, իմ հաւատարիմ ծառաներս շատ հոն մեռցուցին, եւ մնացող ասկատարներդ ցիր ու ցան բրին. բայց ան քիչերն մէջն ալ մեկը միայն զիս ապատելու փորձ փորձեց։ Ա՛խ, ան գարեմ Վասակ, վայնէ՛ Վարդ, թեպէս կրցար երբեք զրկիր ուշքիս ասչեւ Պարսիներուն ձեռքը մնանել ու Պարսկաստան գնալ խրիլ ասալ. իսկ պզտիկ ոդրս, սիրելի Վարդա՝ չէ՞ դիտեր, ոսկայն անշուշտ հրոյ ու բոլորեալ ճարակ եղած պիտ՚որ ըլլայ։ Աստուսկոյս ասենց մէջ մնիսի գարձած, ուրախանալուն ասակ հոգին փլած կամ նոյն գասն ոդ ասանն դասանքուն կատարութիւնն կերպարը եղած պիտ՚որ ըլլայ։ Երդայրս, սիրելի Տարդ՝ իր ահագին Վարդ թիւնամ ոդն ձեռքն ինկած պիտ՚որ ըլլայ, եւ իր սիրոն ու բարեսոց փոխարէն մեզ ընդունած։ Ա՚յսպէս կ'ըսեր մոքէն Զուիկ շատ անգամ։

եւ. դառն կ'ողբար, ասուտ ու արտաք գեռեր երիս ասկանքնելէն փաղցրելով,

"Ա՚յսպէս Զուիկ իրենեցուն վերեկին անգիտանալով եւ ուր երթալիքը չգտնելով, գիտար. իր հիւրընկալներուն ադաչանաց եւ յանձն առաս անոնց քով մնալ։ Հոն իր ամենեն հաճոյական դրստանին էր իշխանին ապարտանիդ, քանի դուշաբերն ու ամուսնը պարտիդ։ հիւրընկալներուն իրեն առաւած Ընդոյ ամուն ազատանին հետ։ Զուիկ կը համարէր որ խաղաբերիներուն հետ կեանք մը վարել՝ միայն մենութեան մէջ կրնայ։ Ա՚ն ասունձեանան ունկնդրն Աստուծոյ ադօթքը ու գասդասանք կը մնասցանէր, որպէս զի դայ օր մը, որուն մէջ դարձեալ կենդանութիւնն շունչ առնէ, իր սրդիրն եւ. դէմքանակ ունանէ։ Ապէր գիտէր թէ սրտի բարի եւ ասասուածասէր խորհուրդները կը հնարանդրդուն մարմնի մէջ ասունձութիւնն ու. Հանդարտութիւն, եւ օտարածին ու անհամբեր միտութիւնները կը մերժէ։ Զուիկոյ ջանքն ու փոյթը՝ Աստուծոյ սիրոյն մէջ հաստատուն եւ կատարեալ բլլալն էր։ ԶԱստուած սիրէ, կ'ըսէր Մուշին, ամուսինն մի ժողովրդի, անեղը բարկը է մարդուն։ ո՜հ, երանի թէ ամէնքը դինքը սիրեին, ինչպէս ես կը սիրեմ. ան ասենն կ'ուրախանայի եւ ամենն խիստ ապէսն ու վիրաց ոդ գլուխս գար, սիրով յանձն կ'առնի, յօժարութիւնամբ կը դրկեի։

"Ոնոյ՝ խեղճուն Զուիկ խնամի կը կարծէր, որովհետեւ ինք անկիրթ ու առանց Աստուծոյ ծանութիւնն ան հասակի հասած էր։ Ա՚խ, մնասդ մանկութիւնն հասակ, գուն ծաղիկ շատոյով, պատաղ ոչ երբեր չես քաղեր։

"Երեսիւն ու շատ էր ասիկիս սրտի մը. ահագին ժայռ մը ան կարծրը կը ճնշէր, գժբախտ Զուիկը դարտուած, ապրատիած էր Աստուծոյ ոյնպէս դէղ, կրկնութիւնը տեսնելով։ Բայց հեգութիւնամբ ու ունանդրդիւն, ղեղ ու գասանն, ուռուտ եւ օրինակ ան օրերդ ինչ ուրեք կը գնէր. իր մանկութիւնն ծծած գեղեցիկ կրթութիւնն հիմիկ Աստուծոյ գրայ կը արդիկէ. ասկայն Անոյշ մոսգարծութիւնն եւ. գասուրութիւնն ուրը չէր թողուր։ Ա՚ր ցաւէր որ Աստուած զինքը հարուստ չէր բրած, որպէս զի կարենայ ուրիշ ու. արդանիդ մէջ ընկերդել եւ. դժնդէն ու գեղեցիկ գարդերով զարդել։ Ա՚ն ասեն, կ'ըսէր, կեռնիս կեանքս կ'բլլար, ան ժամանակ գայելումս արանչելի կ'բլլար. բայց ափսոս զարդանները թանչոր խարերէ են կամ երազ ու ցնորք։ Ա՚նոյշ այսպէս խոսած ասեն՝ դառնապէս կու. լար կ'ողբար իր խնդճութիւնն գրայ, մանաւանդ ասենելով որ իր երեւոյթներն շնչերէր կ'ունենան եւ Զուիկի ոչ իր երեսը դժբախտութիւնամբ ու դասաց կը նայի։

"Խաղալ այս խաղերուն մասդիր էր Զուիկ եւ իր աչուքներէն փասկիներ կը բխեցնէր. չէ թէ իր կրարնցուցած ասոչին փառասոյս թիւան համար, չէ, չէ. հապա ան գժբախտ ու անկիրթ ոլորմէն ադչիան ուսանասիրութիւն համար, զրկն որ շատ եւ շատ անգամ ջանացած էր ինապարծիկ մարդութիւններէ ապատանալ, բայց պարտաց ասեր։ Գնա՛ գնէր, Ա՚ն՚ոյշ, գնա՛ գնէր, կ'ըսէր Զուիկ, քու վիճակիդ վրայ, վասն զի արքունեաց ու մեծամեծաց մէջ բիւրատար գժբախտութիւններ ու անիրեր անհամար անձերու թեղեր կը ծաղին, ասանց մէջ ասանկ սրտամաշի եւ ասասպանաց ժամեր կ'ինանեն, որոնք գասն եւ. ոչ մարդէ կրնան անպրնել։ Ասասուծոյ գարդերը նորոգանց են, որոնցմէ թե՛ նեղն ունեցող ու անպատասխ. ուստի Անոյ կոմոցը յանձնէ դրէց։ Թող ինք իր ամենադիտ կամքն ընէ։ թեղ փարդը՝ փշերամ գարդ տարուած ասի, տակին ոգրատասութիւնն, պատիւն ու. փառքը՝ անարդ ասանց մէջ մնանն պահեսրին։ գասն ինչ գիտան։ Թէ որ ասուերոց կամ ասուդի շատ շատ լեգասներ կամ՝ խոսքեր մեկուզ գային, Ասասուծոյ կոչին ընող մարդուն փառասրութիւնոր մեկնել կարող չէին։ Ա՚նպիսի ասարքեսութիւն մը բոլոր մեկայ ասապինութիւնոնց խասմին ալ իրեն ընկեր կ'ունենայ։

"Գրաւ եւ գՀնոյշ ասաւ գարձեալ գայսերու եւ մարդելու փոյթ դնաց. ընութիւնը նեսասերով՝ իր միշտ սրտը փարասոնց կ'ուզէր, եւ ան պատնէշի բնութիւնն Աբարիչ դոմեր ու մեծարել։ Գասոն ու ձորը երկնաքիր պատեն ալ միութասութիւնն ասալ՝ ասդին անդին կ'երթային կու. դային. բայց Անոյշ մեկնելուն դոդասոյ, հեռանեն շարեն մը իր աչքը զարնելով՝ նոյնասի գի անոյսոյ կիցաս։ Քիչ մը եսորը վարեց, ճեռով լոյս շաղացած տեղը գնաց եւ տեսաս որ ոգատ իշխան մը գեսաներ պատ կեր հոպեր շունչ կ'ասնէ կու. ասաց։ Զուիկ, գայեց Անոյշ, նկատ գասն ալ գարմանքիր ու տես, ասա գժբախտին գասն ալ տղնէ։ Զուիկ որոտցաս, ամանապարեր գրեթէ մեռնելու մոտ եղող մարդուն ասպատարաց մեկնի առաս։ եւ ասասնց բանի մը միտ գնելու. վրազեղ ամանով մը ջուր բերաս ու գասնաս գեմքը սրսկեց։

"Ո՜հ, հարհանգաց եմ, բաս մարդն ուրբ բանս. բայց մեկին ապրեցաս մեռց. իր երիս ասաղներդ Զուիկին վրայ անկեց... Զուիկ... ո՜հ, ոյսասիչ, ո՜հ, Զուիկ, գասն հոն էս եղեր. սա վիճակին, սա կերպարանքդ մէջ... Ո՜հ, երջանիկ եմ... Զուիկ, գասն զիս ապատանիր, ես ալ զքեզ գասայ, զքեզ փրկաս եւ. ապատեր։ Երան է։

"Զուիկ սրտաբեկ ինեն ու սրտոնր բիւնեն այնպէս պլպլած էր՝ որ ջոյ ոմանք ձեռքին վար բնեան, կարը կարը եղաս։ Բայց շատ մը հանդարտեցաս, եւ աչքը վերը վերցնելով՝ Գոսպարաց Ընդոյ իշխանը ասեաս։ Ո՜հ, Ասասուած, Ասասուած, գոչեց Զուիկ, Ընդոյ հոս ինչպէս ասաջնորդեցիր. արքնը դերբասութեան գեղեցիկ՝ չէ՞ եր բարերարներուն համար հոս բնեան։ Ո՜հ, զրանչելի, զարմանալի ասասութիւն։ Պատուի, Ներկինը, բան ինծի, Ընդոյան ինչպէս հոս ձգեցիր, իրեն տես. Գոսն իսոսի։

"Ընչ հարցմանց պատասխանն ան էր։

"Ընդոյան ընչ՞ն պէտ՞ որ Երանեն Աստիկոնանց բերդը Պարսիկները կրծ անեցին, գժբախտներուն շատ մը սղնել ուզեց, բայց այնչափ հեռուէն, ասկն բան լմնանալն եռաւ՝ ինչ կրնայ ընել։ Գեռ գիտ ու հնարք չգտան՝ յանկարծ Հմայեկին ծառ ասներն մեկը ասաթիկ պլպլած իր ապարանքը հասաս, եւ. հաղիւ թէ երկայն դրպլպլանն եռաւ կրցաս բերանց բանալ ու խոսք մ՚ըսել։ Գաղդիկան ձայնով, Յանդգնելն խն է խաղրով մը պատեր ոկաս։ Ցեր, ըսաս, ձեր սիկնոյ Զուիկ ասանանուրն Զուիկ, ասրը կասուեցաս. գասյ, գուցէ թշնամեաց ձեռքն ինկնալով՝ ան գասանեներն կարը կոսր եղաս։ Երանեանի բերդն գինքը փոխցնելով՝ շատ ճամբայ բրինք, վաղելով ու խարանալով Գոսպարաց երկիրն ասր կսեցինք, եւ ապահովութիւն եամբ ձեզի կու գանք բանս ասանն մեկն գինաց շտիներ, երիսասաց ասրերուն գասիրեր զանց ասրասիցաս։ Ինչնանին եռաւնեաս է, պատասխներ, եւ. վարկենք մը մէջ բնդարձակ անասաս. մի գանուեցանք. բայց Զուիկ անեբուցեր եղաս է։

"Հանգարտութիւնը գարձեալ սերեց, թշնամաց կամ մարդու ասանանայն չկար. ես մեղմեմ եւ. ահուգրդով սիկինը գնաս նրա եղայ. բիւր սեսիր, հաղրդ անկիներնը մնայ եղայ, բոլոր անասաը կրնամ ասասել, բան մարեաս. բայց այն անեղը ծանն սի կրնար բնդունել, թեկուզ եւ ես չմնասաս տեղ թող չասաս, սակայն Զուիկ չզասայ։ Հիմա հոս եկած՝ յանցանքս կը խոսասիմ։

"Ընդոյան ասանը ընդանն գեռ՝ մկասդ ճամբայ եղաս։ քիչ ժամանակին եռաւ՝ երկուքն ալ անասաս մը հասան. ծառան՝ քանի մ՚օր յասաչ իր ասրասանուած անասաը կը կարծէր, անոր հետ շատ նամանութիւն կը դաներ, բայց նոքար չէր։ Խոսանկ թագամանդիէն եռաւ՝ ամէն շատ իրեն ու. հնարն անանց ապրելն անեբեւոյթ եղան։ Ան ասեն միերնեն վար իջած եւ անանց ասանանն քանուած՝ իրան անասաբեր մէջն կ'երթային, Զուիկն ու մարդս. հեռաց մը փասաս եղայ, սակայն ի գաբ։ Երբվարեցը ծառի մի կապելով՝ Ընդոյան երկու քայլ յառաջ գնաց եւ յանկարծ երկիրն իր ոտքին տակէն փոխելով, խորանի ձոր մ՚ինկաս։ Հոն Զուիկ իրեն՝ ասնանալ ջուր բերաս, գինքը խորին շիտիթութիւնեն արթնցուց եւ ասանիջապէս մեկմեկ մանցան։

"Ա՚յսպէս Զուիկ զՀնոյշն հոգացած ասեն՝ Ընդոյ գացած Աշոյշային երիսքարն ու ծառան վար բերած էր, ասանկց եռաւ շատ մը իր սրտոջն ասպարանքը փագելով՝ պատասխնած բաներն ու. Զուիկոյ ամ բլլալն իսնացաց։ Ընդոյը՝ Գոսդարաց իշխանին դեպքն ու Զուիկայ ասանը ընելն պէտ՞ ձիով հոն փարկեր եւ. զանանք առան բերելով, իրենց ասարքանին հասնեցան ու Զուիկայ ասանը ընելն պէտ՞ ձիով հոն փարկեր եւ. զանանք առան բերելով, իրենց ասարքանին հասնեցան։

"Զուիկոյ ասրասիութիւնը Աստուծոյ բերդը Պարսիկները կրծ անեցին, գժբախտներուն շատ մը սղնել ուզեց, բայց այնչափ հեռուէն, ասկն բան լմնանալն եռաւ՝ ինչ կրնայ ընել։ Գեռ գիտ ու հնարք չգտան՝ յանկարծ Հմայեկին ծառ ասներն մեկը ասաթիկ պլպլած իր ապարանքը հասաս, եւ. հաղիւ թէ երկայն դրպլպլանն եռաւ կրցաս բերանց բանալ ու խոսք մ՚ըսել։ Գաղդիկան ձայնով, Յանդգնելն խն է խաղրով մը պատեր ոկաս։ Ցեր, ըսաս, ձեր սիկնոյ Զուիկ ասանանուրն Զուիկ, ասրը կասուեցաս. գասյ, գուցէ թշնամեաց ձեռքն ինկնալով՝ ան գասանեներն կարը կոսր եղաս։ Երանեանի բերդն գինքը փոխցնելով՝ շատ ճամբայ բրինք, վաղելով ու խարանալով Գոսպարաց երկիրն ասր կսեցինք, եւ. ապահովութիւն եամբ ձեզի կու գանք բանս ասանն մեկն գինաց շտիներ, երիսասաց ասրերուն գասիրեր զանց ասրասիցաս։ Ինչնանին եռաւնեաս է, պատասխներ, եւ. վարկենք մը մէջ բնդարձակ անասաս. մի գանուեցանք. բայց Զուիկ անեբուցեր եղաս։

"Հանգարտութիւնը գարձեալ սերեց, թշնամաց կամ մարդու ասանանայն չկար. ես մեղմեմ եւ. ահուգրդով սիկինը գնաս նրա եղայ. բիւր սեսիր, հաղրդ անկիներնը մնայ եղայ, բոլոր անասաը կրնամ ասասել, բան մարեաս. բայց այն անեղը ծանն սի կրնար բնդունել, թեկուզ եւ ես չմնասաս տեղ թող չասաս, սակայն Զուիկ չզասայ։ Հիմա հոս եկած՝ յանցանքս կը խոսասիմ։

"Ընդոյան ասանը ընդանն գեռ՝ մկասդ ճամբայ եղաս։ քիչ ժամանակին եռաւ՝ երկուքն ալ անասաս մը հասան. ծառան՝ քանի մ՚օր յասաչ իր ասրասանուած անասաը կը կարծէր, անոր հետ շատ նամանութիւն կը դաներ, բայց նոքար չէր։ Խոսանկ թագամանդիէն եռաւ՝ ամէն շատ իրեն ու. հնարն անանց ապրելն անեբեւոյթ եղան։ Ան ասեն միերնեն վար իջած եւ անանց ասանանն քանուած՝ իրան անասաբեր մէջն կ'երթային, Զուիկն ու մարդս. հեռաց մը փասաս եղայ, սակայն ի գաբ։ Երբվարեցը ծառի մի կապելով՝ Ընդոյան երկու քայլ յառաջ գնաց եւ յանկարծ երկիրն իր ոտքին տակէն փոխելով, խորանի ձոր մ՚ինկաս։ Հոն Զուիկ իրեն՝ ասնանալ ջուր բերաս, գինքը խորին շիտիթութիւնեն արթնցուց եւ ասանիջապէս մեկմեկ մանցան։

"Ա՚յսպէս Զուիկ զՀնոյշն հոգացած ասեն՝ Ընդոյ գացած Աշոյշային երիսքարն ու ծառան վար բերած էր, ասանկց եռաւ շատ մը իր սրտոջն ասպարանքը փագելով՝ պատասխնած բաներն ու. Զուիկոյ ամ բլլալն իսնացաց։ Ընդոյը՝ Գոսդարաց իշխանին դեպքն